

Nr 439.

Av herr **Hallén**, *angående förtidspensionering av småskollärarinnor.*

I flera motioner vid årets riksdag återfinnes tanken på det allmännas medverkan för att underlätta möjligheten att bereda arbete för de yngre årsklasserna genom förtidspensionering och andra åtgärder, som kunna bereda en draglig existens för dem, som i förtid vilja lämna det aktiva arbetet.

En grupp, som därvid bör kunna påräkna statsmakternas särskilda välvilja, är småskollärarynnékåren. Som bekant var utbildningen av dessa under lång tid förbehållen landstingen och det enskilda initiativet. Så sent som 1927 funnos icke mindre än 28 småskoleseminarier. Först år 1931 infogades dessa i en statlig organisation. De senare åren ha kraftiga beskrningar av seminarieorganisationen vidtagits och antalet utexaminerade lärarinnor väsentligt nedbringats. Sålunda utexaminerades år 1933 endast 157 småskollärarinnor mot 790 tio år tidigare.

Trots dessa åtgärder är arbetslösheten bland småskollärarynnorna större än någonsin. Anledningen härtill torde vara icke blott den alltjämt sjunkande nativiteten utan även den ekonomiska depressionen, som medfört en rationalisering av skolväsendet med indragning av ett stort antal lärartjänster.

F. n. pågår en utredning om arbetslösheten bland småskollärarynnor, som ännu ej är slutförd. Antalet småskollärarynnor, som den 1 november 1933 voro utan anställning, uppgick till 788, en siffra, som sannolikt kommer att betydligt överskridas, då alla uppgifter influtit.

Visserligen har en maximigräns nu angivits för antalet småskollärarynnor per år, som få utexamineras, men det torde likväl vara otillräckligt för att bereda hela denna skara av övertaliga lärarinnor anställning. Härtill kommer, att genom den påbudna indragningen av överflödiga tjänster ett stort antal examinerade hotas med mångårig arbetslöshet.

Statsmakterna synas därför ha alldeles särskild anledning att bereda dessa människor lättnad, då de till viss grad äro medansvariga till denna situation för småskollärarynnornas vidkommande. Från flera lokalavdelningar av småskollärarynnorförbundet framföres nu förslaget om sänkning av pensionsåldern från 60 till 55 år, under förutsättning, att tjänsteåren äro fullgjorda. Stora grupper av vår småskollärarynnekår började sin tjänstgöring så tidigt, att de redan vid 55 års ålder, ja ofta tidigare, fullgjort sina tjänsteår. Barnmorskorna, som inträtt i småskollärarynnornas pensionskassa, erhålla pension vid 55 levnadsår och 25 tjänsteår. Det synes då rimligt, att småskollärarynnorna, som hava ett lika, om ej mera krävande och enerverande arbete, kunna erhålla pension vid 55 års ålder. För gifta lärarinnor, som önska

avgå före 60 års ålder, kunde det ordnas så, att de, fast de ej längre tjänstgöra, finge fortsätta att erlægga sina pensionsavgifter för att sedan vid uppnådd pensionsålder erhålla full pension. Man kunde därvid kräva antingen, att de vid denna förtidiga avgång hade fullgjort sina stadgade tjänsteår eller huvuddelen därav, exempelvis 20 eller 25 år. Denna rätt borde självfallet tillkomma ej blott gifta lärarinnor, utan även andra, som av en eller annan anledning ville avgå, innan de lagstadgade tjänsteåren äro till ända.

En uppenbar besparing står här att vinna. Många lärarinnor med redan fyllda tjänsteår kvarstå i sin tjänst för att ej genom för tidig avgång få minskad pension. Underlättas nu deras avgång, beredes plats för avsevärda grupper yngre lärarinnor, vilka endast komma att erhålla grundlön, medan alla dessa, som nu vid c:a 55 års ålder kvarstå, äro i högsta lönegraden. Även skulle den för staten kostsamma dubbla avlöningen av många äldre, för sjukdom tjänstlediga lärarinnor och deras sjukvikarier, kunna upphöra.

Mot detta förslag kunde invändas, att det innebär införandet av nya principer i fråga om tjänstepensioneringen och att, om dylika borde införas, de borde gälla samtliga andra, helt eller huvudsakligen av statsmedel avlönade befattningshavare, eller åtminstone folkskollärare och med dem jämförliga grupper. Men då detta skulle medföra vittgående konsekvenser och kräva en tidsödande utredning, och då småskollärarinnornas brydsamma belägenhet påkallar ett snabbt avgörande, föreligga skäl att begränsa ändringen till just denna kår, varigenom också stadgandets provisoriska karaktär framhäves.

Det föreslås därför,

att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t hemställa om åtgärder för förtidspensionering av småskollärarinnor, som uppnått 55 men icke 60 levnadsår.

Stockholm den 23 januari 1934.

Harald Hallén.